

Täysistunto

Tiistai 7.11.2017 klo 14.00—17.16

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.54 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy tässä sanoa, että vaikka kyseessä onkin tämmöinen teknisluonteinen hallituksen esitys, jossa muutetaan valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annettua lakia, niin toivoisin, että Suomessa vihdoinkin ryhdyttäisiin sanoista tekoihin Istanbulin sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi. Sen takia otin tämän puheenvuoron, vaikka onkin vähän ehkä asian vierestä, mutta koska turvakotiverkostoasiat ovat meille kaikille tärkeitä, niin ajattelin, että tähän asiayhteyteen se kuitenkin voisi kuulua.

Nimittäin olisi tosi hienoa, että näin Suomen 100-vuotisjuhlavuonna hallitus osoittaisi riittävät taloudelliset resurssit lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi ja että saataisiin tämä turvakotiverkosto vihdoinkin vastaamaan asiakasmääriä ja että se olisi helpommin saavutettavissa.

Turvakotipaikkoja on tällä hetkellä vain 118, mutta tämä Istanbulin sopimus velvoittaisi 550 paikkaan. Ja nyt sitten pitäisi kysyä ehkä hallituksen edustajilta, että aiotteko edistää hallituksen sisällä sitä, että Suomi vihdoinkin rupeaisi noudattamaan tätä Istanbulin sopimusta ja kohdentaisi tänne turvakotiverkostoon vaadittavat 40 miljoonaa euroa vuosittain, jotta voitaisiin nämä edellytykset täyttää. Tällä hetkellä on muistaakseni vain reilu 13 miljoonaa tämä raha, mikä turvakotiverkostolle osoitetaan vuosittain budjetissa.

16.56 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Asiasisältö on hyvin pitkälti sama kuin edustaja Hännisen puheenvuorossa. Eli turvakodit ovat surullinen mutta välttämätön osa yhteiskuntaamme, ja niiden rahoituksen pitäisi olla mieluummin nouseva kuin laskeva, sillä perheväkivallan kohteena tai sen uhan kohteena olevien naisten, lasten ja miesten kynnyksen lähteä turvakotiin pitää tilanteen niin vaatiessa olla pieni.

On kuultu paljon puheita siitä, että turvakotiin ei pääse, kun siellä on liian täyttä. Haluaisinkin kuulla hallituksen suunnitelmista turvakotien rahoituksen ja toiminnan turvaamiseksi. Nyt tällä hetkellä se toiminta ja rahoitus monissa tapauksissa on vähän turhankin paljon vapaaehtois pohjalla, mikä on tietysti siinä mielessä hyvä asia, että kyllähän kolmat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

ta sektoria näissä asioissa aina kannattaa hyödyntää, mutta sen perusrahoituksen kuitenkin olisi syytä tulla yhteiskunnalta ja valtiolta näinkin tärkeässä asiassa.

16.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Mikäli oikein muistan ulkoa tämän vuoden budjettikirjan, niin turvakodeille on varattu tulevalle vuodelle hieman enemmän rahaa kuin kuluvana vuotena on käytettävissä. Eliikkä pikkusen suunta on positiivinen, mutta kannattaa kiinnittää huomio kuitenkin siihen, että ne olosuhteet, mitkä yhteiskunnassa tällä hetkellä vallitsevat, ovat kuitenkin lapsiperheille kovat, niin kuin monessa puheenvuorossa on tullut todettua, ja monessa perheessä ne ongelmat kärjistyvät sitten niin paljon, että kunnissa joudutaan puuttumaan niiden perheiden tilanteisiin, äärimmäisenä toimenpiteenä esimerkiksi lasten huostaanotto, joka on todella raju toimenpide. Kunnat hoitavat sen tehtävän kyllä minun mielestäni hyvin, ja näitä turvakoteja tarvitaan sitten esimerkiksi väkivaltatilanteissa.

Olen ihmetellyt tässä eduskunnassa sitä, että kun keskustellaan esimerkiksi huumausaineista, niin huumausaineet ovat varmasti se toimintaympäristö, jossa näitä murhenäytelmiä näytellään. Huumausaineiden käytöstä aiheutuvat ongelmat johtavat monesti perheen menemiseen turvakotiin, koska siihen monesti liittyy väkivaltaa ja monia muita kielteisiä ilmiöitä. Ja silti tässäkin talossa on henkilöitä, jotka kannattavat esimerkiksi kannabiksen vapauttamista. Aivan käsittämätöntä touhua, että meillä kannatetaan esimerkiksi kannabista, joka johtaisi tulevaisuudessa sitten kovempien huumeiden käyttöön, ja se olisi vakava juttu. Minkä tautta näistä asioista ei keskustella niin kuin avoimesti, tai siis keskustellaan avoimesti, mutta näin perusteettomia puheenvuoroja kuulee ja lehdistä saa lukea? Olen ihmetellyt, mitähän järkeä tässä on. Kyllä minun mielestäni lainvalvonnan pitää olla sillä tasolla, että huumausaineiden käyttö pidetään tässä maassa mahdollisimman vähäisenä ja mielellään nollana ja että ihmisistä huolehditaan. Turvakoti on totta kai se viimesijainen vaihtoehto pienten lasten ja vanhempain turvaamisessa, mutta se on kuitenkin niin, että yhteiskunta siitä sen vastuun kantaa, jos lainvalvontaan ja poliisitoimeen ei saada määrärahoja ja ongelmat kärjistyvät sille tasolle, että joudutaan puuttumaan näin rajuilla keinoilla perheiden elämään.

16.59 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Istanbulin sopimuksen toteuttaminen on yksi hallituksen hyvistä lupauksista. Tässä on yksi askel, ja tässä itse asiassa järjestellään vain nyt sitten näitä hallinnollisia päätöksiä siitä, miten turvakotipalveluita hankitaan. Hallitus on myös lisännyt hiukan varoja, niin että jokunen turvakoti voidaan rakentaa, mutta tarve on todella suuri. Naisiin kohdistuva väkivalta on Suomen suurin ihmisoikeusongelma, ja voisi odottaa, että se saisi enemmän huomiota myös hallituksen budjetissa. Istanbulin sopimus edellyttää myös, että meillä olisi raiskauskriisikeskuksia, jotka voisivat tukea ihmisiä, raiskauksen uhreja, tässä tilanteessa ja jakaa osaamista.

Yksi erittäin huono heikennys tästä pienestä, myönteisestä lisärahasta riippumatta on se, että kun valtio on nyt ottanut maksettavakseen turvakotien toiminnan, niin samalla se on päättänyt, että niitä palveluita, joita annetaan turvakodeissa ihmiskaupan uhreille, ei enää kateta, ja se on mielestäni kyllä erittäin suuri ongelma, että erotetaan naisiin kohdistuva väkivalta siten, että heikennetään edellytyksiä antaa palveluita turvakotimuodossa ehkä vielä kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, monesti ulkomaalaistaustaisille mutta myöskin suomalaistaustaisille ihmisille. Odotan, että hallitus mitä pikimmiten ratkaisee tämän ihmiskaupan uhrien auttamis- ja turvakotiongelman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

17.01 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Kiitän kollegoita, että nostitte Istanbulin sopimuksen ja tämän aihealueen esiin. Toimin Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnassa, ja meiltä suomalaisilta usein kysytään, mikä meidän tilanteemme tässä asiassa on. Valitettavasti olen joutunut vastaamaan, että emme ole sen sortin edelläkävijä kuin toivoisin, että Suomi olisi. Meidän kannattaisikin yhdessä miettiä parempia keinoja Istanbulin sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi, ainakin viimeistään ennen kuin joudumme sitten monitorointiin, jos asia ei tästä parane.

Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja auttaminen on yksi keskeinen kysymys. Kiitos edustaja Biaudet, että nostitte sen esiin. Tämän lisäksi meillä on järjestelmässä myös muita aukkoja. Emme aina tunnista ihmisten ongelmia ja tällöin emme pysty heitä myöskään auttamaan. Pakkoavioliittoihin liittyy kysymyksiä, jotka ovat vielä ratkaisematta, ja lähisuhdeväkivallasta ja perheväkivallasta edelleen merkittävä osa jää piiloon. Meidän kannattaa näihin kaikkiin puuttua.

Turvakoteihin on toki satsattu jonkun verran, mutta mielestäni on päivänselvää, että tässä nykyisessä tilanteessa, jossa sosiaaliset ongelmat myös usein kasautuvat, turvakotien määrä ei ole riittävä ja meidän täytyy jatkaa tätä kehitystä.

Viimeisenä: Minä jaan myös sen huolen siitä, että kaikenlainen päihteiden väärinkäyttö ja myös huumeiden käyttö vaikuttavat osaltaan tähän kokonaisuuteen. Mutta sen verran edustaja Hoskoselle haluaisin kommentoida, että minun tietääkseni kannabikseen ei liity kyllä lähisuhdeväkivaltaelementtiä. Sen vaikutus on hyvin erilainen. Toki se on laiton huume ja siihen liittyy omat ongelmansa, ja totta kai voidaan argumentoida, että laittomien huumeiden käyttö ylipäättään johtaa sellaiselle polulle, joka tuo sosiaalisia ongelmia mukanaan. Mutta jos teillä on näyttöä siitä, että kannabis esimerkiksi aiheuttaa väkivaltaisuutta, mielelläni näkisin sen tutkimusaineiston.

17.02 Matti Semi vas: Arvoisa herra puhemies! Turvakotiasiat on hirmu tärkeä osa meidän yhteiskuntarakennetta tällä hetkellä, ja jos niitä tarvitaan lisää, niin sehän kertoo siitä, että meillä eivät ole asiat hyvin: meillä on tapahtunut semmoisia tilanteita, että lapsia täytyy viedä turvakotiin tai sitten puoliso lähtee turvakotiin väkivaltatilanteitten takia.

Itse kyllä näen sen asian, että meidän pitäisi enempi panostaa silloin näihin perhepalveluihin, jotta pystyttäisiin ennaltaehkäisemään, ettei tarvittaisi koko turvakotia. Tärkeintä olisi se ennaltaehkäisevä työ, mitä siellä kotona pystytään tekemään yhdessä jonkun ammattilaisen kanssa, mikä ohjaa sitä perhettä siihen oikeaan suuntaan ja jopa siihen malliin, että ei näitä alkoholiongelmia eikä muita vastaavia tule enää siinä perheessä. Mitä vähemmän me tarvitsemme turvakoteja, sen parempihan meidän yhteiskunta on. Näen hirmu tärkeänä sen puolen, että tämä ennaltaehkäisevä perhetyö pitäisi ottaa oikein isolla kädellä omaan elementtiin, koska meillä on menty nyt siihen suuntaan, että turvakoteja tarvitaan lisää. Silloin tämä perustyö on meiltä hukassa.

17.04 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Olli-Poika Parviaiselle tuosta erinomaisesta puheenvuorosta. Kyllä meillä tietenkin semmoinen häpeätahra tässä Suomen yllä leijuu, kun me emme saa tosiaan näitä Istanbulin sopimuksenkaan velvoitteita täällä täytäntöön pantua. 2015 elokuussa tämä on astunut voimaan, mutta täällä vain kompuroidaan. Vaikka sinne nyt pientä positiivista virettä turvapaikkakotien rahoitukseen olisi luvassakin ensi vuodelle, niin eihän se riitä. Jos puhutaan 40 miljoonan euron

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

tarpeesta ja sitten sinne jotakin 13:a tai 14:ää miljoonaa esitetään, niin se on kyllä auttamattomasti liian vähän.

On surullista, että joistakin turvakodeista on jouduttu jopa avuntarvitsijoita käännettämään ovelta pois, ettei ole ollut tilaa, ja tällaista ei saa tapahtua. Turvakodinhan pitää olla sellainen helposti lähestyttävä, semmoinen matalan kynnyksen paikka, josta tietää, että tänne on hyvä, tänne on luottamuksellista mennä ja saapua mihin aikaan vuorokaudesta tahansa silloin, kun se hätä on suuri. Myös lapsille pitää olla selvää, että hekin ovat sinne tervetulleita. Myös lapsiin kohdistuu valitettavasti perheväkivaltaa. Myös miehet sitä kohtaavat, noin 15 prosenttia lähisuhdeväkivallan uhreista on miehiä, mutta pääsääntöisesti se kohdistuu naisiin edelleenkin Suomessa. Kaikki väkivalta on tuomittavaa, kaikkeen väkivaltaan pitää pystyä puuttumaan, ja tässä tietenkin nämä turvaverkot ja ennalta ehkäisevät palvelut, päihdetyö ja psykologin palvelut, kaikki yhdessä muodostavat sen kokonaisuuden, jolla näitä perheitä me kaikki haluamme auttaa, mutta totta kai niiden resurssien täytyy olla kunnossa ja meidän pitää näihin panostaa.

Tälläkin hetkellä varmasti on koteja, joissa on tilanne päällä niin sanotusti, ja siellä karsitaan, lapset voivat pahoin, ja olisi tärkeää, että me saamme kuitenkin tämän ongelman näkyväksi. Kaikki avuntarvitsijat eivät valitettavasti uskalla ottaa [Puhemies koputtaa] yhteyttä viranomaisiin, eivät uskalla paeta sieltä kodista ja hakea itselleen apua.

17.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Olli-Poika Parviainen epäili, ettei kannabiksen käyttöön liity mitään ongelmia. Kyllähän se on ihan satavarma, että huumausaineen käyttöön yleensä, siihen polkuun, kun sille tielle lähdetään, liittyy kaikki se paha, mitä tästä maailmasta löytyy, ja kovin helposti löytyykin. Jokainen sen tietää, ja en rupea siitä teille luentoa pitämään, mutta kun katsoo noita lehtien uutisia, poliisien juttuja tuolta televisiosta, mitä on tehty niiden aineiden kanssa, niin kannattaisi pikkusen syventyä aiheeseen — en tarkoita, että pitäisi lähteä sille tielle, mutta kyllä se on niin väkivaltainen maailma, että sitä alkäämme kukaan toivoko edes pahimmissa painajaisissa.

Mutta mitä näihin turvakoteihin vielä tulee, niin uskon kyllä vakaasti siihen, että pitää pitää huoli siitä, että kunnat ovat hyvinvoinvia ja ihmisillä on töitä, ja sitten siitä, että perheiden hyvinvoinnista huolehditaan — siinä esimerkiksi seurakunnilla on aivan ensiarvoisen tärkeä tehtävä. Seurakunnat tekevät omalla alueellaan erittäin hyvää lapsityötä, nuorisotyötä, perhetyötä, kaikkia mahdollisia töitä yhteisesti. Tiedän, että esimerkiksi kotikunnassani tätä työtä tehdään joka päivä, kymmeniä eri tilaisuuksia viikon aikana järjestetään erilaisille perheille, ihan pienistä lapsista vanhuksiin asti — kaikki tämä perhetyö on hyvässä hoidossa. Tähän kiinnitetään liian vähän huomiota, koska se yhteistyö, mikä sitä kautta syntyy, kun autetaan nimenomaan ihmistä siinä paikan päällä ja sillä hetkellä, on äärimmäisen arvokasta. Tässä nykyisessä yhteiskunnassa, jossa uskonnonvastaisuus ja seurakuntien vastaisuus ja kirkosta eroaminen on tehty suorastaan muodiksi, se on melkein pä kultti-ilmiö tässä yhteiskunnassa, unohdetaan täysin autuaasti — toki se sanan julistaminen on oma tarinansa — se lähimmäisen auttaminen, joka on kristinuskon yksi tärkeimpiä tehtäviä. Se näkyy seurakuntatyössä, mutta siitä vain ei haluta puhua mitään, ja ihme kyllä sitä tässä yhteiskunnassa halutaan näköjään ajaa kaksin käsin alas, mitä pidän erittäin harmillisena.

17.08 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Turvakotien perhepaikkojen määrä on tosiaan kasvanut yli 20 prosentilla tällä vaalikaudella, kahdessa vuodessa. Lukumäärä on siis pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

rempaan päin mutta edelleen täysin riittämätön. Tähän Euroopan neuvoston asettamaan suositukseen meillä on edelleen todella, todella pitkä matka. Ja kyllä tämä turvakotipaikkojen määrä on syytä turvata jatkossakin.

Kuten tässä keskustelussa nyt on tosin tuotu jo esille, tietenkin tämä on enemmän seurausten kuin syiden hoitoa. Näitä erilaisia syitä on monia erilaisia, kuten muun muassa päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, työttömyyskin ja monet muut, jotka sitten johtavat siihen, että turvakodista on sitä turvaa lopulta haettava. Ja olen samoin sitä mieltä, että näihin syihin tulee mahdollisuuksien mukaan puuttua ennalta ehkäisevästi, ja siinä kolmas sektori on tarjonnut hyvää tukea, siitä kiitos heille, mutta toki myös valtiovallalla ja julkisella sektorilla on tässä edelleen paljon kehitettävää myös määrärahojen muodossa.

Yksittäiset kansalaiset ovat minua lähestyneet, ja hekin ovat olleet huolestuneita tästä huumeiden käytön lisääntymisestä, ja jaan kyllä itsekin tämän edustaja Hoskonen näkemys siitä, että kyllä meidän huumausaineiden käyttöä vastaan tulee pitää tiukka linja ja nollatoleranssi, ja kyllä me täällä eduskunnassa paitsi lainsäädännöllä myös puheillamme näytämme hyvin merkittävää esimerkkiä siitä, miten näihin hyvin ongelmallisiin päihteisiin, huumausaineisiin, tulee suhtautua. Mielestäni tulee olla erittäin, erittäin tiukkana niiden suhteen.

17.10 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Minun täytyy oikaista sen verran, edustaja Hoskonen, että tosiaan minä en sanonut, että kannabikseen ei liity mitään ongelmia. En tietenkään sanonut niin. Minä vastasin siihen asiaan, kun te tässä perheväkivaltakontekstissa ja ensikodeista puhuttaessa mainitsitte kannabiksen yhtenä haitan aiheuttajana, ja totesin, että kaikki laittomat päihteet ja huumeet toki aiheuttavat haittoja, mutta minä viittasin siihen, että se kannabiksen vaikutus ei ole sellainen, että se itsessään ruokkisi esimerkiksi väkivaltaisuutta. Se oli se, mitä tarkoitin sanoa.

Totta kai meidän täytyy suhtautua tiukasti siihen, että Suomessa on monenlaisia päihdeongelmia tällä hetkellä, ja esimerkiksi se, mitä kovat huumeet tekevät tässä yhteiskunnassa, on hyvin julmaa monille yksilöille ja se vaurioittaa usein heidän läheisiään, kuten myös alkoholiin liittyvät pahimmat ongelmat. Kannabiksen osaltahan helposti käy niin, että kannabiksen ollessa laitton se altistaa sitä kautta ihmisiä sellaisille sosiaalisille kontakteille, jotka voivat olla potentiaalisesti haitallisia tai jopa vaarallisia. On olemassa näyttöä myös siitä, että se saattaa aiheuttaa sosiaalista eristäytymistä, ja siihen liittyy stigmaa, jos jää kiinni. Toisaalta on olemassa merkkejä myös siitä, että psykoosialttiilla henkilöillä kannabis saattaa lisätä psykoosin todennäköisyyttä. Nämä ovat ihan todellisia kysymyksiä, mihin pitää suhtautua vakavasti, ja mikään päihde ei varmasti ole vaaraton, mutta uskoisin, että se päihdepoliittinen keskustelu meidän kannattaa käydä sitten erikseen vielä toisessa yhteydessä, jos niin pitkälle joskus pääsemme.

17.11 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Vielä oli pakko ottaa puheenvuoro. — Edustaja Hoskonen, minun on pakko kirkkovaltuutettuna todeta, että monet järjestöt tekevät kyllä pyyteetöntä työtä auttaakseen hädänalaisia ihmisiä, myös lähisuhdeväkivallan uhreja. Tämä on tietysti hieno asia, mutta kyllä meillä yhteiskunnassa ja valtiona on myös oma roolimme siinä, että tietyt asiat pitää olla kunnossa. Turvakotiverkosto on sellainen, joka meidän täytyy hoitaa tässä salissa ja antaa ne tarvittavat resurssit, jotta niille, jotka sitä apua tarvitsevat, on paikka silloin, kun on se tilanne päällä. Elikkä siinä mielessä olen vähän eri mieltä, mutta toki arvostan kovasti sitä, että on sitä lähimmäisenrakkautta, ja sitä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

hän meillä pitää kaikilla olla. Liian monihan sulkee korvansa ja silmänsä, kun näkee sellaisen tilanteen, jossa ihan selkeästi naapurin rouva tulee silmä mustana, naama turvoksissa rappukäytävässä vastaan. Minkä takia siihen ei puututa, voisi kysyä näin. Minkä takia suljetaan silmät ja korvat eikä haluta nähdä eikä kuulla?

Elikkä meillä kyllä kaikilla on velvollisuus puuttua tällaisiin tilanteisiin, mutta minä ymmärrän myös sitä, että siellä on paljon pelkoa, pelkoa oman terveyden ja hengen, lasten terveyden ja hengen puolesta. Ei ole helppoa lähteä sieltä ja sulkea kotiovea. Olen itse tavannut useita lähisuhdeväkivallan uhreja. Se tilanne on monesti aika paha. Totta kai taustalla voi olla taloudellista epävarmuutta, työttömyyttä, mielenterveyshäiriöitä, mutta näistä isoista ongelmista ei välttämättä myöskään ihan normaaleissa, tavallisissa perheissä ole mitään sellaisia merkkejä, että voitaisiin edes arvata, että siellä olisi tällainen tilanne. Ihan taloudellisestikin menestyneissä perheissä on tätä lähisuhdeväkivaltaa. Eli kyllä tällä asialla on monet kasvot, ja tähän itse haluan puuttua.

Yksi asia, mikä minua huolestuttaa, on se, että kuinkahan paljon on myös sitä periytyvää lähisuhdeväkivaltaa. En halua, että sellainen tapa periytyisi [Puhemies koputtaa] isältä pojalle tai äidiltä tyttarelle. Tämäkin on yksi ilmiö, ja toivoisin, että siitäkin tehtäisiin enemmän tutkimusta, onko tämä myös periytyvää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.